

A TELLURIKUS MÉRÉSEK KIÉRTÉKELÉSI MÓDSZEREINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Erkel András

Az előadás első része a rutinmérések kiértékelése során felmerült problémákkal foglalkozik. A relatív ellipszis gyors kiszámítására nomogramokat ad meg. Ismerteti az egypulzációs relatív ellipszis módszert, melyet a túlnyomóan aperiódikus tellurikus változások kiértékelésénél lehet előnyösen használni. Megvizsgálja továbbá a transzformáció alkalmazásának lehetőségét a totális ellipszis módszer alkalmazásánál.

A második rész a tellurikus mérések alapján történő alaphegység mélységszámítás kérdésével foglalkozik. Megállapítható, ha valamely alaphegység szerkezetre $h_1 - \rho_1$ paraméterekkel jellemzett rétegsor települ, úgy a felszíni potenciál gradiense és a mélység kapcsolata nem lineáris. Ezért az ilyen esetekre a mélységszámításra használt leegyszerűsített képleteket nem lehet használni. A bemutatott példán keresztül feltárul annak lehetősége, hogyan lehet a nagymélységű ellenállás szelvényezés segítségével az inhomogén üledéksor felett tellurikus mérésekből helyes mélységértékeket megadni.

J. Veró

FREQUENZSPEKTRUM DER VARIATIONEN TELLURISCHER STRÖME
AUF GRUND DER MESSUNGEN DES OBSERVATORIUMS BEI NAGY-
CENK

Es werden die kurzperiodischen Variationen (Periodenlänge zwischen 1 sec und 1 Stunde) auf Grund eines Beobachtungsmaterials von fast 3 Jahren einer Bearbeitung unterzogen. Vier Frequenzbereiche werden unterschieden mit Periodenlängen zwischen 1 und 10 sec, 10 und 20 sec, 20-60 sec und darüber. Von den untersuchten Charakteristiken sind in erster Linie der tägliche und jährliche Gang der prozentualen Häufigkeit der einzelnen Banden hervorzuheben, sowie der Zusammenhang der Charakteristiken mit der Aktivität.

A FÖLDI ÁRAMOK VÁLTOZÁSAINAK FREKVENCIASPEKTRUMA A
NAGYCENK MELLETTI OBSZERVATORIUM MÉRÉSEI ALAPJÁN

Veró József

Csaknem 3 évi megfigyelési anyag alapján a rövidperiódusú változások (periódushossz 1 mp és óra között) kerültek feldolgozásra. Nagyfrekvenciasávot különböztettek meg; a figyelembevett frekvenciahatá-

rok 1 - 10 mp, 10 - 20 mp, 20 - 60 mp és e fölött. A megvizsgált jellemző adatok közül főleg a százalékos gyakoriság napi és évi menete említendő, valamint ezeknek az aktivitással való összefüggése.

W. Ullmann

BEMERKUNGEN ZUR THEORIE DES MECHANISCHEN EMPFANGERS HSJ-I

Der Einsatz von hochwertigen elektromechanischen Wandler- und Registriertsystemen ist sowohl wissenschaftlich als auch wirtschaftlich nur dann gerechtfertigt, wenn die verwendeten mechanischen Empfänger einwandfrei funktionieren. Aus diesem Grund resultiert der mechanische Empfänger des neuen Jenaer Horizontalseismographen HSJ-I aus eingehenden theoretischen Untersuchungen. Es werden einige für die optimale Konstruktion des Empfängers massgebende Regeln erläutert. Die Ausführungen ergänzen den Vortrag "Ein neuer Horizontalseismograph mit galvanometrischer Registrierung" auf der Tagung der Deutschen Geophysikalischen Gesellschaft in Bad Soden 1959 (veröff. in Zeitschr.f. Geophysik, Jahrg. 25.1959. H.6.).

MEGJEGYZÉSEK A MECHANIKAI HSJ-I VEVŐKÉSZÜLEK ELMELETÉHEZ

W. Ullmann

A nagyértékű elektromechanikai átalakító- és regisztrálórendszer bevezetése mind tudományos, mind gazdasági szempontból csak akkor célszerű, ha az alkalmazott vevők kifogástalanul működnek. Ezért az új jénai HSJ-I típusu horizontális szeizmográf vevőkészüléke mélyreható elméleti vizsgálatok eredményeként jött létre. Az előadás néhány, a vevő optimális konstrukciója szempontjából mérvadó szabályt ismertet, és az "Új horizontális szeizmográf galvanométeres regisztrálással" c. előadást egészíti ki, amely a Német Geofizikai Társaság 1959-ben Bad Soden-ben tartott ülésén hangzott el (megjelent a Zeitschrift für Geophysik", 25. évf. 1959. 6. számában.).

W. Ullmann und R. Maaz

BEMERKUNGEN ZUR ORTUNG VON GEBIRGSSCHLAGEN

Unter idealisierten Annahmen wird die Lokalisation von Gebirgsschlägen aus den Differenzen der (ersten) Einsätze von vier identischen Seismographen untersucht. Bei nichtkomplanaren Stationsanordnungen trennt eine komplizierte Fläche je zwei Herdorte, deren Laufzeitdifferenzen übereinstimmen. Diese Trennfläche darf das Untersuchungsgebiet nicht schneiden, damit der Herd eindeutig lokalisierbar